רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה נה.

אסוף אסף. כלומר האכלה את הכל כתמיה: **אסף אדם ובהמה והמכשלות את הרשעים.** כל דברים שהרשעים נכשלין בהן: **והכרתי את האדם.** כתמיה. שהרי אף לאדם הן עובדין: **אגריפס שר צבא.** עובד כוכבים היה ממונה על ראשי גייסות וכימי אגריפס המלך היה:

מסורת הש"ס

ב) [שבת קנב:]. ג) שבת קד. יומא לח: מנחות סט:. ג) [הגהה בתוספות פ"ב מ"ס]. ד) רש"ש לגנזי פיסקא כל"ב. (נ"ם).

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בה שבבור ומשום מסייע ידי עוברי עבירה. עיין מג"מ סימן מז פ"ק ד:

הגהות הב"ח

(א) במשנה ויתן לתפוח (ולתינו) תז"מ יג"כ ק"מ אינו כלום ריין ובק"מ נרסי שאינו כשיין ויעין המוס: (ב) תוס' ד"ה לוקחין וכו' כך הוא הגי': (ג) ד"ה והשאר וכו' שופתה מוכר טוכרים מגבבה והיא טהורה ושל כן ר' לומר:

רבינו חננאל

ואותה עבודת כוכבים לא נשרפה א"ל משל למלך שפרחה עליו עיר וכא להשחיתה החיים משחית ולא הטתים כו' ועוד שאלו אגריפס שר צבא כו' א"ל זונן לר' עקיבא לבי ולכך יודע שעבודת כוכבים אין בה ממש והא חזינן דאזלו בה שבורין וחזזרין שלימים. א"ל משל לאדם נאמן שהיה בעיר והיו הכל מפקידין אצלו שלא בעדים בא אחד ולא היה מפקיד אצלו אלא בעדים פעם אחד שכח והפקיד אצלו שלא בעדים אמרה לו אשתו נכפרנו אמר לה אישה בשביל שוטה זה שעושה שלא כהוגן נאבד את אמונתנו כן החלאים שעל בני אדם בשעה שמשתלחין עליו משביעין אותן שיכאו עליו ביום פלוני ויצאו ביום פלוני ועל ידי סם פלוני וכיון שהגיע זמנם לצאת הלך זה לעבודת כוכבים דין הוא שלא יצאו החלאים אלא מפני שוטה זה שעשה שלא כהוגן נעבור על שבועתנו והיינו דכתיב וחלאים רעים ונאמנים רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם א"ל רבא בר יצחק לרב יהודה עבודת כוכבים את באתרין וכי מצטריך עלמא למטרא מיתחזי בחלמא קטולו לי גברא שחטו לה גברא ואתי מטרא א"ל השתא איכו שכיבנא לא אמינא לכו הא מילתא הכי אמר רב מאי דכתיב אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים. מלמד שהחליקם בדברים שמראין כי יש ממש בעבודת כוכבים כדי לטורדן מן העולם אם יטעו אחריהם והיינו דאמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא ליטמא פותחין לו בא ליטהר מסייעין אותו ונתן חן לתפוח מן העובד כוכבים

תורה אור

1. אסף אסף כל מעל פני האדמה נאם יי׳:
2. אסף אדם ובהמה אסף עוף השמים ודגי הים והמכשלות את הרשעים והכרתי את האדם מעל פני האדמה נאם יי׳ צפניה א ג
3. כי יי׳ אלהיך אש אכלה הוא אל קנא: דברים ד כד
4. והפלא יי׳ את מכתך ואת מכות זרעך מכות גדלות ונאמנות וחלים רעים ונאמנים: דברים כח נט
5. ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדחת והשתחויתה להם ועבדתם אשר חלק יי׳ אלהיך אתם לכל העמים תחת כל השמים: דברים ד יט
6. אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן: משלי ג לד

לעזי רש"י

מיי"ש [מיי"ש]. ערבה (חלק של הגת, שכו מניחים את הענבים).
שי"ק. כמות ענבים או יינות, שמכניסים בבת אחת בגת או בבית-הבד.

מוסף רש"י

שהחליקן בדברים. כדכתי הכנים (דברים ה יט). אם ללצים. הוא נא לסתמכר, הוא ילין. לא יתענוטו ולא יעבדוהו (יומא לח:) מעלמו ילין, לא ישיעוטו ולא יתענוטו (שבת קד:) לו: הוא ילין, הקב"ה ילין אותו, כלומר פותח לו פתח להיות לן (מנחות כט:). ולענוים יתן חן. אם לענוים הוא בא להמכר, יתן לו חן מי שבידו ליתן (יומא לח:). לו: אם לענוים, ולמדה טובה הוא נמשך, יתן חן, יפייעוהו חן השמים (שבת קד:). בא לטמא. מין שבא אדם ליטמא ולהיות רשע, פותחין לו. פתח הטומאה: ליכנס בו, מפקיקין בידו ואין מונעין ממנו חן השמים לעכבו (יומא לח:). מסייעין אותו. ומכינין לו פתח (שבת קד:).

אסוף אסף. כלומר האכלה את הכל כתמיה: **אסף אדם ובהמה והמכשלות את הרשעים.** כל דברים שהרשעים נכשלין בהן: **והכרתי את האדם.** כתמיה. שהרי אף לאדם הן עובדין: **אגריפס שר צבא.** עובד כוכבים היה ממונה על ראשי גייסות וכימי אגריפס המלך היה:

אין מתקנאה בה. אשתו הראשונה אינה מקפדת [כל כך] לשנות את בעלה [אבל אם פחותה ממנה מתקנאה ומקפדת עליו לשנאתו]: **זונין.** ישראל היה: **דאזלי כי מתכרי.** פסחים ההולכין לעבודת כוכבים שנתפרקו איבריהן ממתם חוזין וחוזרין באיברין מלומדים: **רעים בשליחותן.** שמיסרים את הגוף: **שהחליקן בדברים.** ממיתן לטעות: **מתני' גת בעוטה.** שבעטה וזרכה עובד כוכבים: **שבוה טוטל.** ענבים מתוך יין בעדשים של גת שקורין מיי"ש: **וגותן לתפוח.** לפיקת גל הענבים שמתת הקורה קרי תפוח ובלע"ז ש"ק. וקסבר תנא דידן לא הוי יין נסך על שירד לבור: **מה שבבור אסור.** אם נגע בו העובד כוכבים אחרי כן. כור היו עושין לפני הגת והכלי נתון שם לקבל היין ויש שמתין הכור בסיד והיין משתמר בתוכו ואינו מאבד טעם והוא כור סיד[ג]: **דורכין עם העובד כוכבים בגת.** ולא אמרינן משתכר באיסורי הנאה הוא דאפילו בשתיה שבר אלי תנא דשרי כל זמן שלא ירד לבור ומשום גורם טומאה ליכא שמשבה שדרך בהן העובד כוכבים מעט טומאה[ד] ומשום מסייע ידי עוברי עבירה ליכא שהעובד כוכבים לא נהנהוה על כך:

אבל

אמרו יסורין דין הוא שלא נצא וחזזרין ואומרים וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן אנו נאבד שבועתנו והיינו דא"ר יוחנן מאי דכתיב [1]וחלים רעים ונאמנים רעים בשליחותן ונאמנים בשבועתן א"ל רבא בר רב יצחק לרב יהודה האיכא בית עבודת כוכבים באתרין דכי מצטריך עלמא למטרא מתחזי להו בחלמא ואמר להו שחטו לי גברא ואיתי מטרא שחטו לה גברא ואתי מטרא א"ל השתא [ב]אי הוי שכיבנא לא אמרי לכו הא מלתא דאמר רב מאי דכתיב [5]אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים מלמד שהחליקן בדברים כדי לטורדן מן העולם והיינו דאמר ריש לקיש מאי דכתיב [6]אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן [ג]בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו: **מתני'** לוקחין את בעוטה מן העובד כוכבים אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתפוח [ד] ואינו עושה יין נסך עד שירד לבור ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר: דורכין עם העובד כוכבים בגת אבל

מתקרא ומשני בנגוק אלמא מתני' נמי מיירי בנגוק כדפרישית ורשב"ם פי' מה שבבור אסור אף בלא נגיעת עובד כוכבים מטעם כמו של עובד כוכבים דגזרי ביה רבנן כדאמרינן לקמן בפ"ב (דף עב:) וה"נ מכח דריכתו בגת נמצא יין וירד לבור והשאר מותר שאינו נאסר מכחו כיון שאינו עדיין יין וגם אינו נאסר לא במגע ולא בנגוק כדפרישית: **והשאר** מותר. פי' אף בשתיה כפ"ה אבל הר"ר שמעיה פי' מותר בהנאה דאינו נעשה יין נסך ליאסר בהנאה עד שירד לבור אבל בשתיה אינה אסור וכן בריש לוקחים גת בעוטה כו' אע"פ שבוטל כו' ואינו משוב כאיסורי הנאה והקשה הר"ר אלחנן מדא דלשון לוקחין משמע דמותר אף בשתיה ועוד דבגמ' מי פריך לרב הונא לישני ליה דמותר דמתני' הייט בהנאה וכי קאמר רב הונא בשתיה קאמר ואי פריך משום דהזכיר רב הונא יין נסך דמשמע אף בהנאה הא לקמן נמי קאמר רב מיוק בן יומו עושה יין נסך והיינו בשתיה דוקא דבלקמן (דף מ.) בגמ' לכך נראה לפרש כפי' רש"י והא דאמרינן בפ"ב (לקמן דף עד:) גבי גת של אבן שזפתה עובד כוכבים (ג) יגבב ושל עץ רבי אומר יגבב וחכ"א יקלוף הזפת ואיכא דאמר דוקא זפתה אבל דרך בה לא קני לה מני לה כגיגוב ואמאי הא קתני הכא דלוקחים גת בעוטה ויש לומר דהתם איירי למשנה אחרונה דקי"ל כוותיה וכי פריך התם מתניתין אחרייתא הוה מני לשנויי כאן למשנה ראשונה כאן למשנה אחרונה אלא ניחא ליה למימר מתניתין בלא דרך בה בריישא בדרך בה ולאוקומי מרוייהו למשנה אחרונה: **דורכין** עם העובד כוכבים בגת. פ"ה ומשום גרם טומאה ליכא דמשנה שדרך בהן עובד כוכבים מעט נטמאו משמע מתוך פירושו שדורכין בסוף דריכה קאמר וכן נראה לר"י דאין לפרש דורכין בתחלת דריכה ומטעם שנטמא הכל בגת טמאה דא"כ ישראל העושה פירותיו בטומאה אמאי לא דורכין עמו כיון שנטמא הכל בגת טמא לכך נראה כפרש"י דבסוף דריכה קאמר וכן משמע בירושלמי דקתני דורכין עם העובד כוכבים בגת הדא דאת אמרת והוא שהלכו עליו דריכת שתי וערב אבל לא הלכו עליהן שתי וערב לא:

אבל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com